

STRESZCZENIE

Duszpasterstwo trzeźwości w Polsce po roku 1989 w świetle dokumentów Konferencji Episkopatu Polski

Troska o trzeźwość narodu należy do jednych z najważniejszych filarów duszpasterstwa w Polsce. Kościół od wieków dostrzegał problem alkoholizmu, dlatego podejmował różnorodne działania w walce o trzeźwość narodu, uważając to zagadnienie za jeden z priorytetów pastoralnych. Obecnie, pomimo wysiłku wielu osób duchownych i świeckich, coraz trudniej wychowywać do trzeźwości. Choć coraz więcej specjalistów posiada wysokie kompetencje z zakresu terapii uzależnień i profilaktyki, spożycie alkoholu w Polsce wzrasta, a jednocześnie następuje obniżenie progu inicjacji alkoholowej. Przyczyną tego zjawiska są: powszechna, całodobowa dostępność alkoholu, stosunkowo niska cena oraz obecność reklam w mediach kształtujących świadomość Polaków – zwłaszcza młodego pokolenia. Według Światowej Organizacji Zdrowia, Polska zajmuje obecnie wysoką pozycję wśród najwięcej pijących narodów Europy. Ponad 80 proc. Polaków spożywa alkohol, 12 proc. nadużywa, a ok. 8 proc. jest od niego uzależnionych. To przyczyna wielu nieszczęść i tragedii ludzkich. Bez wsparcia duszpasterzy i wspólnot wierzących trudno podejmować skuteczną walkę z alkoholizmem w życiu osobistym, rodzinnym i narodowym.

Dostrzegając ogromną wartość duszpasterskiej działalności trzeźwościowej Kościoła, ważna i celowa wydaje się konieczność zbadania tej problematyki. Celem podjętego opracowania i głównym problemem badawczym jest udzielenie odpowiedzi na następujące pytania szczegółowe: Czym dzisiaj jest alkoholizm w ujęciu medycznym, społecznym i teologicznym? Jakie metody w pracy duszpasterskiej stosuje Kościół katolicki w Polsce? oraz – na ile są one skutecznym narzędziem w walce z alkoholizmem? W pierwszym rozdziale ukazano alkoholizm jako problem społeczny we współczesnej Polsce. Analizy poprowadzono według punktów ukazujących alkoholizm w ujęciu medycznym, psychologicznym, duchowym i społecznym, wychodzenie z choroby alkoholowej oraz teologiczne podstawy trzeźwości i abstynencji w walce z tym uzależnieniem. Drugi rozdział pracy prezentuje proces powstawania duszpasterstwa trzeźwości jako jednego z filarów działalności duszpasterskiej, podejmowane działania i zadania w walce z alkoholizmem realizowane przez Kościół w Polsce po 1989 roku w świetle dokumentów Konferencji Episkopatu Polski. Z kolei, troska

Kościola o człowieka, małżeństwo, rodzinę, dzieci i naród, które szczególnie w dzisiejszym świecie są coraz bardziej narażone na bolesne doświadczenia związane z alkoholizmem to tematyka rozdziału trzeciego. Rozdział czwarty jest prezentacją różnych form duszpasterskiej działalności trzeźwosciowej Kościoła w Polsce, stanowiących konkretną pomoc w wychodzeniu z choroby alkoholowej. Jest również podjęciem pewnej próby oceny aplikowanych metod terapeutyczno-pastoralnych. Przyjęcie takiego schematu pastoralnego (widzieć, ocenić i przewidywać) pozwala spojrzeć na spektrum zaangażowania i troski Kościoła na rzecz trzeźwości każdej istoty ludzkiej. To swoista służba człowiekowi: szczególnie najsłabszemu, zranionemu i pokrzywdzonemu, jak również realizacja wskazań Ewangelii.

Słowa kluczowe: alkoholizm, trzeźwość, duszpasterstwo trzeźwości, wychowanie do trzeźwości, Konferencja Episkopatu Polski.

SUMMARY

Pastoral work of sobriety in Poland after 1989 in the light of the documents of the Polish Bishops' Conference

Concern for the sobriety of the nation is one of the most important pillars of pastoral care in Poland. For centuries, the Church has noticed the problem of alcoholism, which is why it undertook various activities in the struggle for the nation's sobriety, considering this issue as one of the pastoral priorities. Nowadays, despite the efforts of many clergy and lay people, it is becoming more and more difficult to bring up sobriety. Although more and more specialists have high competences in the field of addiction therapy and prevention, alcohol consumption in Poland is increasing, and at the same time the threshold for alcohol initiation is lowered. The reasons for this phenomenon are: widespread, round-the-clock availability of alcohol, relatively low price and the presence of advertisements in the media that shape the awareness of Poles, especially the young generation. According to the World Health Organization, Poland currently ranks high among the most drinking nations in Europe. Over 80 percent Poles consume alcohol, 12 percent abuses, and about 8 percent is addicted to it. It is the cause of many human misfortunes and tragedies. Without the support of pastors and religious communities, it is difficult to take an effective fight against alcoholism in personal, family and national life.

Recognizing the great value of the Church's sober pastoral activity, it seems important and purposeful to examine this issue. The aim of the study and the main research problem is to answer the following detailed questions: What is alcoholism today in medical, social and theological terms? What methods of pastoral work are used by the Catholic Church in Poland? and – how effective are they in the fight against alcoholism? The first chapter presents alcoholism as a social problem in contemporary Poland. The analyses were conducted according to the points showing alcoholism in medical, psychological, spiritual and social terms, recovery from alcoholism, and the theological foundations of sobriety and abstinence in the fight against this addiction. The second chapter of the work presents the process of creating the pastoral care of sobriety as one of the pillars of pastoral activity,

actions taken and tasks in the fight against alcoholism carried out by the Church in Poland after 1989 in the light of the documents of the Polish Episcopal Conference. Therefore, the concern of the Church for man, marriage, family, children and the nation, which, especially in today's world, are increasingly exposed to painful experiences related to alcoholism, is the subject of chapter three. The fourth chapter is a presentation of various forms of pastoral activity in the sobriety of the Church in Poland, which constitute certain help in overcoming alcoholism. It is also an attempt to evaluate the applied therapeutic and pastoral methods. Adopting such a pastoral scheme (seeing, evaluating and forecasting) allows us to look at the spectrum of the Church's commitment and concern for the sobriety of every human being. It is a kind of service to man: especially the weakest, wounded and disadvantaged, as well as the implementation of the Gospel.

Keywords: Alcoholism, Sobriety, Pastoral care for sobriety, Education to sobriety, Polish Bishops' Conference